

*Історико-термінологічна комісія Всеукраїнського Лікарського Товариства,
Архів Світової Федерації Українських Лікарських Товариств*

ДІЯЛЬНІСТЬ Л.А. ПИРОГА У ВУЛТ ТА СФУЛТ

На вічну пам'ять про академіка Національної академії медичних наук України (НАМНУ), Почесного президента Всеукраїнського Лікарського Товариства (ВУЛТ) та Світової Федерації Українських Лікарських Товариств, члена редколегії науково-практичного часопису «Українські медичні вісті» Любомира Антоновича Пирого проаналізовано його діяльність у ВУЛТ та Світовій Федерації Українських Лікарських Товариств.

Ключові слова: *Всеукраїнське Лікарське Товариство, ВУЛТ, Світова Федерація Українських Лікарських Товариств, СФУЛТ, Любомир Антонович Пиріг, пирогознавці.*

Нещодавно нас покинув Любомир Антонович Пиріг. Аж не віриться, що його з нами вже немає... Навічно!!! Не дивлячись на досить поважний вік, він залишався при світлому розумі, твердій пам'яті та міцній руці. Принаймні таким він мені запам'ятався, коли у вересні 2021 р. (за місяць до його відходу!) я востаннє заносив йому свіже, 87 число наших «Українських Медичних Вістей» та підписував документи Історико-термінологічної конференції Всеукраїнського Лікарського Товариства (ВУЛТ). Коли ми цього року вітали його з 90-літнім ювілеєм, то всерйоз говорили, що 100-ліття ми відзначимо гучніше.

Через місяць, відколи його не стало, думки по-трохи почали впорядковуватися після цього потрясіння, і прийшло розуміння, що потрібно скласти якомога ціліснішу картину його життя, яка б відрізнялася глибиною та широчінню від сухої біографії академіка, яка розтиражована й розміщена на всіх сайтах (у тому числі й на нашому!) та надрукована в численних довідниках та енциклопедіях. Тому і я відчуваю свій обов'язок докласти максимум зусиль, аби й моя маленька цеглинка стала посильним внеском до підмурівка величного пам'ятника цій непересічній людині наших днів! Вірю, що з часом українське пирогознавство доросте до великих фоліантів та дисертаційних робіт, але треба починати бодай з малого...

Уперше я познайомився з Любомиром Антоновичем у середині 1980-х, коли ще студентом Київського медінституту (нині — Національний медуніверситет) ім. О.О. Богомольця вивчав терапію на кафедрі професора А.П. Пелешука. Я звернув увагу на табличку на дверях кабінету Л.А. Пирого, на якій хоч і загальноприйнятою тоді повсюдно в СРСР російською мовою було написано «Пыриг», а не «Пирог»! А за дверима цього кабінету відбувалося тоді щось мало не крамольне як для «постро-

ення нової советской общности людей» — усі лікарі на п'ятихвилинці, яку провадив Любомир Антонович, доповідали українською.

Пізніше, коли я закінчив інститут, почалися рухівські часи. У Києві лікарі-рухівці С. Гаврилюк, В. Городинський, В. Івасюк, С. Нечаїв, Л. Пиріг, О. Ціборовський 1989 р. почали гуртуватися між собою та започаткували організований рух українських медиків нових часів. Поволі почала зароджуватися думка створити фахову медичну організацію українських патріотів. Оргкомітетом зі створення Української медичної асоціації (УМА) під керівництвом Любомира Антоновича були випрацьовані проекти Статуту та Програми УМА, розповсюджено листівки-відозви в київських лікарнях, а Л. Пиріг зі С. Нечаєвим як депутати через газети, в умовах жорсткої тодішньої цензури, звернулися до українських лікарів із закликами про об'єднання.

У травні 1990 р. у малій залі Науково-дослідного інституту (НДІ) ортопедії та травматології в Києві на Першій (установчій) конференції Київської крайової організації УМА — Київської медичної асоціації (КМА), яку перейменували пізніше на Українське Лікарське Товариство в Києві (УЛТК), зареєстрували 112 представників від 47 медичних закладів м. Київ. Правління КМА було обрано у складі: Гелія Аронова, Сергія Гаврилюка, Валерія Городинського, Едвіна Задорожного, Віктора Маргітича, Олега Мусія, Станіслава Нечаєва, Любомира Пирого, Костянтина Тринуса, Олега Ціборовського, Валерія Чмиря. Головою Київської крайової організації УМА на правлінні було обрано тоді ще професора Любомира Пирого.

У червні 1990 р. у великій залі НДІ ортопедії та травматології в Києві ще до набуття Україною державної незалежності на Першому (установчому/відновлювальному) з'їзді УМА, у якому взяли участь 146 представників, що репрезенту-

вали українських лікарів із 17 областей тодішньої Української Радянської Соціалістичної Республіки (УРСР), назву «УМА» було змінено на Всеукраїнське Лікарське Товариство (ВУЛТ), оскільки, з одного боку, медсестри та інші середні медпрацівники не виявили громадської активності, а, з іншого, з огляду на факт існування саме лікарських організацій у Києві та Львові в дорадянські часи та після їх розгрому — в підрадянській Україні, відродження українських лікарських товариств в еміграції в різних країнах Вільного Світу, де є українська діаспора (об'єднані в Світову Федерацію Українських Лікарських Товариств — СФУЛТ), і відродження у квітні 1990 р. Українського Лікарського Товариства у Львові, заснованого ще 1910 р., Президентом ВУЛТ було обрано депутата Верховної Ради УРСР, професора Л. Пирога. Правління ВУЛТ обрано у складі: К. Тринуса (голова), Є. Білинського, В. Городинського, Е. Задорожного, Л. Максимець, В. Маргітича, С. Нечаєва, О. Соколюка, І. Солоненка, О. Ціборовського, В. Чмиря, Л. Шевчика; Ю. Дашо, О. Кіцери; Ю. Калінобродського; Л. Попиль; Ю. Шаварова; В. Харченка; В. Погорелова (Погорілого). Ревізійна комісія складалася з: С. Гаврилюка, О. Мусія та О. Олійника (потім перебраного на Ю. Житієва (Романенка)). Таким чином Українське Лікарське Товариство змогло відновити свою перервану діяльність і вийти за межі Галичини на простори Великої України у формі ВУЛТ.

У серпні 1990 р. у Києві та Львові зусиллями також і Любомира Пирога уперше на Батьківщині, ще в умовах існування колишнього СРСР, відбувся III Конгрес СФУЛТ, на якому до Федерації було прийнято ВУЛТ на чолі з Л. Пирогом. На відкритті Конгресу в Київському театрі опери та балету ім. Т. Шевченка вперше за багато років радянської влади в Україні привселюдно урочисто пролунав наш гімн «Ще не вмерла Україна».

У лютому 1992 р. ВУЛТ його засновниками Л. Пирогом, І. Солоненком, О. Ціборовським, В. Чмирем, Є. Білинським, О. Соколюком, С. Нечаєвим, О. Кіцерою, Л. Максимець та Е. Задорожнім було нарешті зареєстровано в Міністерстві юстиції України, реєстраційний № 209. Л. Пиріг був одним із трьох підписантів заяви в Мін'юст.

У серпні 1992 р. Національним організаційним комітетом, очолюваним професором Л. Пирогом, у Харкові було проведено IV Конгрес СФУЛТ. У Харківському оперному театрі ім. Миколи Лисенка від Національного оргкомітету учасників привітав його голова професор Л. Пиріг. Під час Урочистого закриття IV Конгресу СФУЛТ у Харківському оперному театрі президент СФУЛТ П. Джуль серед інших нагородив почесною грамотою і професора Л. Пирога.

У листопаді 1992 р. в Ужгороді відбувся Другий всеукраїнський з'їзд ВУЛТ та наукова конференція «Природні чинники в санаторно-курортному

лікуванні», на якому президентом ВУЛТ повторно обрали Л. Пирога.

За активної участі Л. Пирога 30 липня 1993 р. ВУЛТ пройшло перереєстрацію в Міністерстві юстиції України.

Завдяки зусиллям оргкомітету під керівництвом Л. Пирога восени 1993 р. у приміщенні Музею медицини України (Київ, вул. Леніна, 37; нині — Б. Хмельницького) було проведено конференцію ВУЛТ «Медицина і українська культура».

У вересні 1994 р. у м. Дніпропетровськ (нині — м. Дніпро) в колишньому царициному Катерининському палаці (тепер Палац студентів) у парку ім. Т. Шевченка відбувся V Конгрес СФУЛТ, у якому ВУЛТ, очолюване Л. Пирогом, узяло щонайактивнішу участь. До редакційної колегії Матеріалів конгресу входили: Є. Білинський, Т. Бліхар, П. Джуль, С. Нечаїв, Л. Пиріг, Л. Порохняк-Гановська, І. Солоненко, В. Чмир, А. Яніна.

У квітні 1995 р. у приміщенні Української (нині — Національної) академії державного управління при Президентів України (вул. Єжена Потьє, 20) відбулася наукова конференція «Історія української медицини» та Третій з'їзд ВУЛТ. Президентом ВУЛТ обрали Л. Пирога.

У вересні 1996 р. в Одесі на урочистому відкритті VI Конгресу СФУЛТ в Одеському театрі опери та балету Л. Пиріг виголосив програмну доповідь «СФУЛТ та українська дійсність». Учена рада Одеського медуніверситету серед інших удостоїла Любомира Пирога званням «Почесного доктора». Екзекутива СФУЛТ також нагородила серед інших Почесною грамотою і Любомира Пирога.

У травні 1997 р. у приміщенні Української академії державного управління при Президентів України відбулася науково-практична конференція «Актуальні питання реформування охорони здоров'я в Україні». Організаційний комітет включав: Євгена Білинського, Тетяну Бліхар, Дмитра Заболотного, Володимира Князева, Людмилу Максимець, Ярину Малес, Василя Нетяженка, Станіслава Нечаєва, Любомира Пирога, Людмилу Порохняк-Гановську, Івана Солоненка, Валерія Чмиря, Олега Ціборовського, Антоніну Яніну. У приміщенні Національного медуніверситету ім. О.О. Богомольця (Кафедра військової медицини) відбувся Четвертий з'їзд ВУЛТ. Президентом було обрано Л. Пирога.

У серпні 1998 р. в Ужгороді відбувся VII Конгрес СФУЛТ, на якому Л. Пиріг виголосив програмну доповідь «Сучасний стан охорони здоров'я в Україні».

У травні 1999 р. у приміщенні Центру роботи з жінками Київської міської держадміністрації (вул. Мельникова, 20) відбувся П'ятий з'їзд ВУЛТ, а також науково-практична конференція «Сучасні проблеми первинної медико-санітарної допомоги в Україні». Президентом ВУЛТ було обрано Л. Пирога.

У серпні 2000 р. у Львові та Трускавці відбувся VIII Конгрес СФУЛТ, під час якого на 4-річну каденцію вперше президентом федерації було обрано лікаря з України — академіка (тепер — Національної) Академії медичних наук України, члена-кореспондента Національної академії наук України, народного депутата Верховної Ради України 1-го скликання, президента ВУЛТ Любомира Антоновича Пирога (рис. 1).

У травні 2001 р. у Чернівцях у стінах Буковинської державної медичної академії відбувся Шостий всеукраїнський з'їзд ВУЛТ, на якому президентом нашої організації було обрано Л. Пирога. Головою правління ВУЛТ спочатку було обрано Я. Радиша, а в листопаді — С. Нечаєва.

У січні 2002 р. в Києві під час виборів до Верховної Ради України за активної участі Л. Пирога відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція ВУЛТ «Стан системи охорони здоров'я в Україні та шляхи її реформування».

У серпні 2002 р. уперше під керівництвом Л. Пирога в Луганську відбувся IX Конгрес СФУЛТ, науково-практична конференція і організована фармацевтична виставка «Медицина і ліки XXI століття». Керівництво Федерації, обране на минулому конгресі у Львові на 4-річну каденцію, у Луганську не переобиралося.

У травні 2003 р. в Тернополі відбувся Сьомий всеукраїнський з'їзд ВУЛТ, на якому президентом організації було обрано Л. Пирога, а головою правління ВУЛТ — С. Нечаєва.

Рис. 1. Київський актив ВУЛТ і СФУЛТ 2000 р.

У серпні 2004 р. в Чернівцях відбувся X Конгрес СФУЛТ, на якому Президентом Федерації на 4-річну каденцію було обрано Л. Пирога.

У грудні 2004 р. в Будинку профспілок на Майдані Незалежності в Києві за активної участі Л. Пирога відбулася Всеукраїнська конференція лікарів, на якій було прийнято рішення

«Утвердити Всеукраїнське Лікарське Товариство як координуючий орган діяльності громадських лікарських об'єднань у розв'язанні загальних питань професійної діяльності та соціального захисту лікарів».

У квітні 2005 р. в Івано-Франківську відбувся Восьмий з'їзд ВУЛТ, присвячений 15-річчю відновлення товариства, на якому президентом організації було обрано Л. Пирога, а головою правління ВУЛТ — С. Нечаєва (рис. 4).

22 жовтня 2005 р. ВУЛТ відвідав керівник міжнародного відділу Польського Лікарського Товариства (пол. Naczelna Izba Lekarska — англ. Polish Medical Association) доктор Кшиштоф Макух (Krzysztof Makuch), який поділився досвідом функціонування лікарського самоврядування в Польщі. У робочій зустрічі взяли участь О. Врублевський, О. Мусій, С. Нечаїв, С. Мушак, Л. Пиріг, Є. Білинський, В. Погорілий та О. Євстігнеєва (рис. 3).

У листопаді 2005 р. під керівництвом Л. Пирога в Києві було проведено ювілейну Всеукраїнську конференцію ВУЛТ, на якій, крім іншого, відбулося чергове публічне обговорення проекту Закону України «Про лікарське самоврядування» (рис. 2).

У серпні 2006 р. під головуванням Л. Пирога в Полтаві відбувся XI Конгрес СФУЛТ. Керівництво Федерації, обране на минулому конгресі в Чернівцях на 4-річну каденцію, в Полтаві не переобиралося (рис. 5).

У квітні 2007 р. відбувся Перший всеукраїнський конгрес з медичного права і соціальної політики, який було проведено ВУЛТ разом з Українською медико-правовою асоціацією, Академією адвокатури України за підтримки Міністерства охорони здоров'я України, Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я, Постійної комісії Київської міської ради з питань охорони здоров'я і соціальної політики, Національної ради з питань охорони здоров'я при Президен-

Рис. 2. Всеукраїнська конференція ВУЛТ у Будинку профспілок 2005 р.

Рис. 3. Представник Польського Лікарського Товариства й актив ВУЛТ 2005 р.

тові України, Інституту держави і права ім. В.М. Корецького Національної академії наук України, Національної академії державного управління при Президенті України та низки інших організацій. На конгресі серед іншого також широко обговорювався проект закону України «Про лікарське самоврядування» (рис. 6).

Від ВУЛТ активну участь у Першому всеукраїнському конгресі з медичного права і соціальної політики взяли участь О. Мусій, В. Цурдук, С. Нечаїв, Л. Пиріг, С. Мушак та О. Ціборовський.

У травні 2007 р. у Вінниці відбувся Дев'ятий всеукраїнський з'їзд ВУЛТ, на якому Почесним президентом організації було обрано Л. Пирога, президентом — О. Мусія, головою правління — С. Нечаєва.

20 вересня 2007 р., в рамках міжнародної співпраці ВУЛТ Київ з офіційним візитом відвідали представники Німецького лікарського товариства (нім. Bundesärztekammer — англ. German Medical Association) та Фінського лікарського товариства (фін. Suomen Lääkäriliitto — англ. Finnish Medical Association) з метою обміну досвідом у царині лікарського самоврядування, лікарської етики тощо. Вони зустрілися з активом правління ВУЛТ і поділилися досвідом функціонування лікарського самоврядування у своїх країнах.

У робочій зустрічі взяли участь А. Батрух, Р. Парсі-Парса, Ю. Сіукосаарі, О. Мусій, О. Ціборовський, В. Цурдук, В. Чмир, С. Джердж, Л. Пиріг, С. Нечаїв, Є. Білинський, М. Тишук, В. Кравченко, І. Петрук (рис. 8).

У вересні 2008 р. в Івано-Франківську відбувся XII Конгрес СФУЛТ, на якому президентом Федерації на 4-річну каденцію знову було обрано Любомира Пирога (рис. 7).

У червні 2009 р. в Національній науковій медичній бібліотеці в Києві було урочисто презентовано український переклад другого англомовного видання «Підручника з лікарської етики» Світового лікарського товари-

ства (World Medical Association; «WMA Medical Ethics Manual» 2nd edition), здійснений спільними зусиллями ВУЛТ та Німецького лікарського товариства і Фінського лікарського товариства. Фахове медичне редагування здійснили: академік Національної академії наук України та Академії медичних наук України Юрій Ілліч Кундієв, доцент Національного університету ім. Т. Шевченка Віталій Дмитрович Радчук, магістр управління охороною здоров'я Станіслав Владиславович Нечаїв, доктор Олег Сте-

панович Мусій, доктор Ніна Анатоліївна Крушинська. Загальну редакцію здійснив академік Академії медичних наук України Любомир Антонович Пиріг (рис. 9).

У вересні 2009 р. у Євпаторії відбувся ювілейний Х з'їзд ВУЛТ. Матеріали оприлюднювалися в науково-практичному часописі ВУЛТ «Українські медичні вісті», головним редактором якого був Л. Пиріг, заступником головного редактора — С. Нечаїв. Президентом обрали О. Мусія, головою правління — С. Нечаєва. На Х з'їзді ВУЛТ, об'єднаному разом з іншими лікарськими організаціями, вперше за всю історію було прийнято Етичний кодекс лікаря України, над яким багато працював Л. Пиріг.

На межі вересня–жовтня 2010 р. в рамках міжнародного XIII Конгресу СФУЛТ під керівництвом Л. Пирога у Львові єдина всеукраїнська загальнолікарська організація відзначила своє перше століття. Керівництво Федерації, обране на минулому конгресі в Івано-Франківську на 4-річну каденцію, у Львові не переобиралося (рис. 10).

28–30 вересня 2011 р. у Харкові відбувся Одинадцятий з'їзд ВУЛТ, учасників якого привітав і Почесний президент ВУЛТ Л. Пиріг та побажав

Рис. 4. Правління ВУЛТ 2005 р. в Івано-Франківську

Рис. 5. Актив СФУЛТ з Росії, США та України 2006 р. у Полтаві

плідної роботи на благо українського народу. Президентом ВУЛТ обрали О. Мусія, головою правління — С. Нечаєва. Матеріали були оприлюднені в науково-практичному часописі ВУЛТ «Українські медичні вісті» під головним редакторством С. Нечаєва. До Редакційної колегії входили: Є. Білинський, С. Гаврилюк, О. Мусій, С. Мушак, Л. Пиріг, О. Хонда, О. Ціборовський, В. Чмир, А. Яніна.

У жовтні 2012 р. в Донецьку на XIV Конгресі СФУЛТ президентом на 4-річну каденцію вкотре було обрано Любомира Пирога.

У червні 2013 р. делегація ВУЛТ у складі його Почесного президента Л. Пирога, президента О. Мусія, голови правління С. Нечаєва та членів правління А. Базилевича та М. Тищука взяла участь у Парламентських слуханнях «Сучасний стан, шляхи і перспективи реформи у сфері охорони здоров'я України», де з трибуни Верховної Ради України перед зацікавленими депутатами та урядовцями Президентом ВУЛТ О. Мусієм була виголошена доповідь на тему зміни системи оплати праці лікарів та необхідності запровадження лікарського самоврядування в Україні.

У вересні 2013 р. у Києві відбувся XII з'їзд ВУЛТ, учасників якого особисто привітав Почесний президент ВУЛТ Л. Пиріг та взяв активну участь у його роботі. Тези доповідей були опубліковані в науково-практичному часописі ВУЛТ «Українські медичні вісті», головним редактором якого був С. Нечаїв. До Редакційної колегії серед інших активістів товариства входив також і Л. Пиріг.

У жовтні 2014 р. в Чернівцях відбувся XV Конгрес СФУЛТ. Академік Ака-

демії медичних наук України Л. Пиріг привітав учасників конгресу. Керівництво Федерації, обране на попередньому конгресі в Донецьку на 4-річну каденцію, у Чернівцях не переобиралося.

Матеріали були видані в науково-практичному часописі ВУЛТ «Українські медичні вісті» за головного редакторства С. Нечаєва. До Редакційної колегії серед інших активістів входив також і Л. Пиріг.

30 червня 2015 р. у Києві у приміщенні Національної наукової медичної бібліотеки України за адресою: вул. Льва Толстого, 7, Історико-Термінологічною Комісією ВУЛТ спільно з Національною науковою медичною бібліотекою та Національним музеєм медицини України було проведено День

історичних читань «Українська медицина у віках», який було присвячено 25-річчю відновлення ВУЛТ. Зі вступним словом виступив Почесний президент ВУЛТ Любомир Пиріг, вітальні промови виголосили народний депутат України, голова комісії з охорони здоров'я Верховної Ради України Ольга Богомолець, народний депутат України, заступник голови комісії з охорони здоров'я Верховної Ради України, президент ВУЛТ Олег Мусій, генеральний директор Національної наукової медичної бібліотеки України Раїса Павленко, директор Національного музею медицини України, професор Вадим Шипулін. Із доповідями виступили: С. Нечаїв, Т. Никула, Д. Назаренко, Ф. Ступак, Б. Ткач, Д. Мирославський, А. Літвак, П. Яворський, О. Ціборовський, І. Паньків, В. Цурдук, Р. Павленко, О. Антонюк (рис. 11).

У вересні 2015 р. в Одесі відбувся XIV з'їзд ВУЛТ спільно з VI конгресом Південно-Східного Європейського Лікарського Форуму (ПСЄЛФ), учасників якого привітав і Почесний президент ВУЛТ Л. Пиріг та побажав плідної роботи на благо українських лікарів.

Рис. 6. ВУЛТ на 1 всеукраїнському конгресі з медичного права 2007 р.

Рис. 7. Конгрес СФУЛТ 2008 р. в Івано-Франківську

30 червня 2016 р. у приміщенні Національної наукової медичної бібліотеки України відбулася наукова історико-термінологічна конференція ВУЛТ «Українське лікарське називництво». Із вступним словом виступив Почесний президент ВУЛТ Л. Пиріг. Вітальні промови виголосили О. Мусій, С. Нечаїв, М. Тишук та Р. Павленко. Доповіді надійшли від С. Булах, С. Гаврилюка, Л. Корнілової, Н. Крушинської, А. Літвака, З. Масного, В. Мойсеєнко, А. Мойсея, О. Мусія, С. Мушак, Д. Назаренка, С. Нечаєва, Т. Никули, Т. Остапенко, Р. Павленко, Л. Пирога, М. Тишука, А. Ткач, О. Чорнобрівенка, О. Ціборовського. На Конференції прийнято Резолюцію, підписану Л. Пирогом та С. Нечаєвим, у якій серед іншого постановили: об'єднати зусилля для покращення українського лікарсько-

го називництва, перевидати, окрім інших словників ВУЛТ, також Нефрологічний словник Л. Пирога. Крім того, вирішили термінологічні питання обговорювати щороку, зробивши Наукову історико-термінологічну конференцію ВУЛТ щорічною.

У серпні 2016 р. на XVI Конгресі СФУЛТ у Києві Л. Пирога було обрано Почесним президентом Федерації, а президентом — А. Базилевича. Преконгрес СФУЛТ проходив напередодні в Берліні.

У листопаді 2016 р. пройшов у Києві позачерговий XV з'їзд ВУЛТ, учасників якого привітав серед інших і Почесний Президент ВУЛТ та СФУЛТ Л. Пиріг.

30 червня 2017 р. в урочистій залі Національної наукової медичної бібліотеки

України в Києві відбулася наукова історико-термінологічна конференція ВУЛТ «100-річчя Всеукраїнської Спільки Лікарів». З високої трибуни С. Нечаїв зачитав присутнім вступне слово Почесного президента ВУЛТ та СФУЛТ Л. Пирога, у якому особливо наголошувалося на необхідності знати нашу історію, бути патріотами, відроджувати термінологію. Після програмної доповіді голови Історико-термінологічної комісії ВУЛТ С. Нечаєва «100-річчя Всеукраїнської Спільки Лікарів» з відповідними доповідями виступили А. Відьма («3 історії українського наукознавства»), О. Гордієнко («Спадок людяності й милосердя. Метаєтика — філософія комунікативної гармонії та забезпеченої інтеграції»), А. Літвак («Про історію медичного халату»; «Зародження безплатної амбулатор-

Рис. 8. Л. Пиріг, О. Мусій, Р. Парсі-Парса (Німецьке ЛТ), Ю. Сіукосаарі (Фінське ЛТ), С. Нечаїв

ної медичної допомоги»), В. Мойсеєнко (Благодійний фонд Пелагеї Терещенко для допомоги важкохворим пацієнтам), С. Нечаїв («Деякі проблеми укладання українсько-білоруського медичного словника»; «Назви деяких лікарських рослин з їх латинськими та туркменськими відповідниками»; «Лікарські товариства в Україні»), Т. Никула («Міжнародна медаль імені Марії Кюрі за внесок осередку ВУЛТ Національного медичного університету імені О.О. Богомольця в мінімізацію наслідків Черно-

Рис. 9. ВУЛТ у Національній науковій медичній бібліотеці в Києві 2009 р.

бильської катастрофи»), І. Сорока («Життя і наукова діяльність видатного українського акушера-гінеколога Григорія Федоровича Писемського») та О. Ціборовський («Роль лікарів в Українській Національній Революції»), який нагадав присутнім початок історії нашої нинішньої організації, наголосивши на нерозривному зв'язку з ідейними попередниками зі Всеукраїнської Спілки Лікарів. Учасники наукової історико-термінологічної конференції ВУЛТ одностайно прийняли Резолюцію, у якій постановили: 1) у рік святкування 100-літнього ювілею Української національної революції поставити перед органами влади України питання щодо відзначення 100-річного ювілею Всеукраїнської Спілки Лікарів на державному рівні; 2) здійснити подання на нагородження активістів ВУЛТ державними нагородами України; 3) видати пробними накладомі напрацювання Історико-термінологічної комісії ВУЛТ — «Англо-український кардіологічний словник», «Українсько-білоруський медичний словник» та «Українсько-латино-туркменський словник лікарських рослин». Насамкінець С. Нечаїв провів презентацію термінологічно-тлумачного словника «Нефрологія» за редакцією академіка Національної академії медичних наук України Л. Пирого.

Наприкінці вересня 2017 р. в Кам'янець-Подільському відбувся XVI з'їзд ВУЛТ, учасників якого серед інших привітав і Почесний президент ВУЛТ та СФУЛТ Л. Пиріг.

На початку липня 2018 р. в Національній науковій медичній бібліотеці України в Києві відбулася Наукова історико-термінологічна конференція ВУЛТ «100-річчя Міністерства народного здоров'я та опікування України і лікарське самоврядування». З вітальни-

ми промова виступили: президент Національної академії медичних наук України академік В. Цимбалюк, професор І. Мазур та голова Історико-термінологічної комісії ВУЛТ С. Нечаїв. Почесний Президент ВУЛТ та СФУЛТ Л. Пиріг через С. Нечаєва також передав свої вітання учасникам конференції. На конференцію відібрали 16 доповідей: «100-ліття Міністерства народного здоров'я і державного опікування Гетьманату» (С.В. Нечаїв); «Штрихи до портрета професора Василя Дмитровича Братуся» (Р.І. Павленко, Л.Б. Долинна); «Медичні бібліотеки в системі охорони здоров'я України: історія та сучасність» (Т.А. Остапенко, С.М. Науменко); «Сучасні тренди педіатричної школи професора В.М. Сідельникова: до 90-річчя з дня народження» (О.П. Волосовець, С.П. Кривоустов, А.Я. Кузьменко, М.П. Прохорова, І.О. Логінова, О.Л. Дзюба, Н.Т. Макуха, С.М. Гнатюк, В.М. Райош, С.В. Іорданова, О.Ф. Черній, В.Є. Хоменко, І.М. Криворук, Н.М. Царьова, Н.В. Баликіна, Л.М. Гелескул);

Рис. 10. Л. Пиріг, О. Мусій, С. Нечаїв в УЛТ у Львові 2010 р.

Рис. 11. День історичних читань 30 червня 2015 р.

«Три покоління одеських лікарів із роду Дітерихсів» (А.І. Літвак); «Лікар з великої літери (до 15-ї річниці смерті академіка Любові Трохимівни Малої)» (Г.Д. Фадеєнко, Д.К. Милославський); В.П. Жалко-Титаренко — історична постать в українській анестезіології (Ю.І. Марков); «Корифей української педіатрії, дитячої кардіології, ревматології, засновник української школи дитячих інфекціоністів, академік, професор Мошнич Петро Степанович (до 90-літнього ювілею)» (Ю.В. Марушко, О.П. Мошнич); «Скит пречистої — загублена святиня милосердя та благодійності» (Т.Д. Никула, В.О. Мойсеєнко, І.П. Тарченко, І.М. Сорока); «Християнські осередки допомоги нужденним» (В.О. Мойсеєнко, І.П. Тарченко); «Деякі труднощі кардіологічної термінології» (Н.А. Крушинська, С.В. Нечаїв); «Термінологічні аспекти міждисциплінарного підходу у лікуванні пацієнтів з гострими отруєннями» (О.А. Лоскутов, Ю.І. Марков, С.М. Недашківський); «Українські назви деяких лікарських рослин з їхніми латинськими та туркменськими відповідниками» (С.В. Нечаїв); «Хвороби та шляхи оздоровлення української медичної термінології» (О.О. Кіцера); «Лікарське самоврядування: 13 років по пустелі» (С.О. Мушак, С.В. Нечаїв); «11-й перегляд міжнародної класифікації хвороб» (С.В. Нечаїв). За результатами конференції було прийнято Резолюцію, яку підписали Почесний президент ВУЛТ та СФУЛТ Л. Пиріг та голова Історико-Термінологічної Комісії ВУЛТ С. Нечаїв. Учасники Наукової історико-термінологічної конференції ВУЛТ «100-річчя Міністерства народнього здоров'я та опікування України і лікарське самоврядування» постановили: 1) поставити перед органами влади України питання необхідності якнайшвидшого прийняття закону про лікарське самоврядування; 2) об'єднати зусилля щодо узгодження української медичної термінології на національному рівні; 3) сприяти повноцінному перекладові українською мовою 11-го перегляду Міжнародної класифікації хвороб; 4) перевидати напрацювання Історико-термінологічної комісії ВУЛТ та Термінологічно-тлумачний словник «Нефрологія» за редакцією Л.А. Пирога.

У вересні 2018 р. в Тернополі відбувся XVII Конгрес СФУЛТ, учасників якого привітав і Почесний президент ВУЛТ та СФУЛТ Л. Пиріг і побажав плідної роботи на благо українського народу.

У перші дні липня 2019 р. у Києві в приміщенні Національної наукової медичної бібліотеки України відбулася Наукова історико-термінологічна конференція ВУЛТ «10-річчя прийняття «Етичного кодексу лікаря України» 2009 р. в Євпаторії». Після вступного слова М. Тищука прозвучали вітальні промови Л. Пирога, А. Відьми, В. Князевича, І. Мазур, С. Нечаєва.

Почесний президент ВУЛТ та СФУЛТ Л. Пиріг передав вітання учасникам конференції через голову Історико-термінологічної комісії ВУЛТ С. Нечаєва.

На першій сесії «Етичний кодекс лікаря»: історія і сьогодення», модераторами якої були О. Волосовець, В. Князевич, І. Мазур та С. Нечаїв, заслухано доповіді «10-річчя євпаторійського «Етичного кодексу лікаря України» (О. Мусій, С. Нечаїв); «10 років «Етичному кодексу лікаря України»: роздуми та виклики» (О. Волосовець); «Етичний кодекс лікаря України: філософські засади» (С. Пустовіт); «Моральні практики у лікарській професії: чи завжди «працює» кодекс?» (Н. Бойченко); «Значення кодексу лікарської етики в підготовці молодих лікарів» (А. Свінціцький); «Етичні парадигми взаємни лікаря і пацієнта» (А. Літвак); «Етичний кодекс лікаря України: гуманістичні традиції та моральні виклики сьогодення» (О. Гордієнко); «Презумпція психічного здоров'я як етико-правова проблема в Україні» (О. Перетяка); «Історія львівського «Етичного кодексу лікаря» (А. Базилевич, М. Островський); «Переклад «Підручника з лікарської етики» (Н. Крушинська, О. Мусій, С. Нечаїв); «Принципи лікарської етики в онкології» (О.О. Литвиненко, С.Г. Бугайцов, Г.Ф. Шахрай); «Питання лікарської етики у хворих на рак молочної залози» (О.О. Литвиненко, С.Г. Бугайцов, Г.Ф. Шахрай); «Етичний кодекс лікаря України» в міжнародному контексті» (М.М. Тищук). На другу сесію «Видатні особистості і події української медицини», яку вели С. Нечаїв, А. Літвак, П. Мазур, було представлено доповіді «100-річчя Міністерства народнього здоров'я та опікування Директорії Української Народньої Республіки» (С. Нечаїв); «Лікар Арсен Річинський про виховання української молоді» (П.Є. Мазур, Є.Л. Горошко, Л.П. Мазур, О.П. Мазур, А.І. Чорний); «125 років з дня смерті Володимира Олексійовича Беца» (Д. Назаренко); «Про українськість В.О. Беца з нагоди 125-річчя його вічного спочинку» (С. Нечаїв); «Зоряний шлях професора Руднева І.М.» (О.П. Волосовець, Л.І. Чернишова, С.П. Кривоустов, А.Я. Кузьменко, О.О. Руднев); «Л.Й. Фінкельштейн — засновник кафедри госпітальної педіатрії Київського медичного інституту» (О.П. Волосовець, С.П. Кривоустов); «Слово про вчителя — Євгена Львовича Ревуцького» (С.Г. Шевчук, І.А. Па-

лієнко, О.А. Бичков, В.А. Хомазюк, А.В. Прима); «Управління охороною здоров'я Одеси» (А. Літвак); «Історик української медицини: до 90-річчя Ярослава Ганіткевича» (З. Масний); «Співпраця Національної наукової медичної бібліотеки України з професором Ярославом Ганіткевичем» (Т. Остапенко, З. Хорунжа); «Українсько-польське пограниччя: історико-медичний аспект» (А. Відьма, Т. Остапенко, С. Булах); «Біобібліографія видатних медиків України» (Л. Корнілова, Т. Остапенко); «Анатомічні назви старого заповіту російською, давньоєврейською та українською мовами» (С. Нечаїв). На закінчення конференції проведено панельну дискусію «Етичний кодекс, належна лікарська практика і захист гідності лікаря» (модератори: О. Волосовець, М. Тишук). Також відбулося засідання Правління ВУЛТ, на якому серед іншого більшістю голосів затверджено офіційний переклад з англійської World Medical Association (WMA) як Світове лікарське товариство, аби остаточно уніфікувати з ВУЛТ — Ukrainian Medical Association (UMA) та СФУЛТ — World Federation of Ukrainian Medical Associations.

У листопаді 2019 р. у Полтаві відбувся черговий XVII з'їзд ВУЛТ, учасників якого Почесний президент ВУЛТ та СФУЛТ Л. Пиріг привітав і побажав на снаги та плідної праці на благо українського народу.

Історичного дня 30 червня 2020 р. за адресою вул. Митрополита Андрея Шептицького, 5, у Києві відбулась online-конференція, організована Історико-термінологічною комісією ВУЛТ. Серед програмних питань Наукової історико-термінологічної конференції основними були: 110-річчя Українського Лікарського Товариства та 100-ліття першого українського медичного словника. На конференцію було заявлено 23 доповіді та зареєструвалося 38 учасників з Києва, Львова, Одеси, Полтави, Кременця, Луганщини, Євпаторії, а також зі Сполучених Штатів Америки та Німеччини.

Зі вступним словом виступив президент ВУЛТ Олег Мусій. Вітальні промови виголосили президент СФУЛТ Андрій Базилевич та голова Історико-термінологічної комісії ВУЛТ Станіслав Нечаїв. Почесний президент ВУЛТ та СФУЛТ Любомир Пиріг, відсутній з технічних причин, передав вітання через Станіслава Нечаєва.

О. Мусій виступив з доповіддю «110-Річчя Українського Лікарського Товариства: історичний Аспект». С. Нечаїв виголосив три доповіді «Тридцятиліття відновлення ВУЛТ», «100-ліття першого медичного словника М. Галина» та «Англійський медичний словник Н.Р. Мокіної в Україні». А. Базилевич представив доповідь «Історія діяльності УЛТ за межами України». О. Дуда у співавторстві з Р. Сліпецьким розповів про «Роль УЛТ у Львові у формуванні суспільно-політичної думки: історія та сьогодення». С. Шведюк виступив з доповіддю «Організаційне формування лікарської спільноти на теренах Луганщини». А. Батрух представив доповідь «Історія та сьогодення УЛТ Німеччини».

С. Мушак у співавторстві з А. Яніною своєю доповіддю «Світлої пам'яті О.М. Хонди, лікаря, колеги, друга» нагадала про швидкоплинність нашого буття на цій землі і вічні цінності. З. Масний підготував три доповіді: «Історія на шпальтах газети УЛТ «Народне Здоров'я», «Народне Здоров'я» — найдавніший часопис сучасної України» та «Три українські долі». О.П. Волосовець у співавторстві з Ю.Г. Антипкіним, В.Г. Майданником, С.П. Кривоустовим, А.Я. Кузьменком, І.О. Логіною, О.В. Мозирською, В.Є. Хоменком, І.М. Криворучком, О.Ф. Чернієм виступив з презентаціями «Нарис з історії вітчизняної медицини та педіатрії» та одноосібно — «Стан медичної освіти, кадрового забезпечення галузі та медицини дитинства». П.Є. Мазур у співавторстві з Є.Л. Горощко виголосив доповідь «Чи зустрічався лікар Арсен Річинський з Митрополитом Андреем Шептицьким?». В.О. Мойсеєнко представила дві доповіді: «Словники — роль і місце у віртуальному навчальному середовищі» та у співавторстві з О.А. Канюрою та І.П. Тарченком — «Милосердя і благодійність на теренах України: гортаємо сторінки історії». В. Кравченко виголосив доповідь «Перспективи розширення спектру діяльності Історико-термінологічної комісії ВУЛТ'у» та «Етико-деонтологічні принципи в діяльності дермато-венерологів». А. Літвак представив дві доповіді: «Перший очільник національної системи охорони здоров'я» та «Постійний розвиток етичності лікаря». Д. Назаренко підготував доповідь «Професор Євген Афанасьєв — видатний клініцист і громадський діяч Києва». З. Масна у співавторстві з О. Кріль подала доповідь «До 100-літнього ювілею професора Володимира Омельченка». С. Гаврилюк представив доповідь «Російсько-український медичний словник УЛТ в Києві». Таким чином, слід констатувати, що навіть в умовах коронавірусного карантину, коли весь світ майже призупинив свою діяльність, ВУЛТ змогло провести свою наукову історико-термінологічну конференцію, яку почули не лише в Україні, включно з Кримом та Донбасом, але й за океаном у США.

У жовтні 2020 р. у віддаленому режимі зі Львова було успішно проведено XVIII Конгрес СФУЛТ. Після промови Президента СФУЛТ професора А. Базилевича з вітальним словом з Києва виступив Почесний президент ВУЛТ та СФУЛТ, легенда української медицини, академік Національної академії медичних наук України Л. Пиріг, який привітав усіх присутніх та побажав учасникам Конгресу плідної праці на славу України.

2021 р. у Києві в Золотій залі Національної наукової медичної бібліотеки України за адресою: вул. Льва Толстого, 7 історичного 30 червня (у день проголошення Української Держави у Львові 1941 р.) нарешті після ослаблення карантину в режимі офлайн, з вимушеним підключенням онлайн деяких доповідачів, відбулася Наукова історико-

термінологічна конференція ВУЛТ «30-річчя Незалежності України і Всеукраїнське Лікарське Товариство». Серед програмних питань найголовнішими були: 1) участь Всеукраїнського Лікарського Товариства в патріотичних заходах; 2) участь українських медиків у патріотичних подіях; 3) питання історії української медицини; 4) проблеми медичної термінології.

Зі вступним словом виступив президент ВУЛТ О. Мусій. Вітальні промови виголосили: академік Національної академії медичних наук України, почесний президент ВУЛТ та СФУЛТ Л. Пиріг, голова Історико-термінологічної комісії ВУЛТ С. Нечаїв, професор, представник ВУЛТ у СРМЕ (Comité Permanent des Médecins Européens/Standing Committee of European Doctors — Постійний комітет європейських лікарів) І. Мазур, голова правління ВУЛТ Д. Карабаєв.

На конференцію заявили та виголосили 30 доповідей: О. Мусій «ВУЛТ за відновлення медичного фаху «історія медицини»; С. Нечаїв «ВУЛТ у трьох українських революціях наших часів»; С. Гаврилюк «Перший з'їзд УМА (ВУЛТ) та 30-річчя медичного словника ВУЛТ»; В. Стеблюк «Історія створення студентської секції ВУЛТ та участь в Революції на граніті»; М. Островський «Наметовий рівень медичної служби Революції Гідності»; Д. Карабаєв «День медика у Києві і ВУЛТ»; А. Базилевич, В. Гриновець «Іван Бережницький — співзасновник та меценат Українського лікарського товариства у Львові (до 150-річчя від дня народження)»; З. Масний ««Народне Здоров'я» — голос УЛТ у Львові»; С. Нечаїв «Писар лікарського товариства»; В. Гриновець, О. Ріпецька, І. Деніга, М. Ренка «До 100-річчя з дня народження видатного члена СФУЛТ Модеста Ріпецького»; І. Мазур «Здоров'я жінки в артефактах української культурної спадщини»; О. Опарін «Лікарі, волхви, ліці та цілителі Київської Русі»; О. Волосовець, О. Науменко, С. Кривоустов, А. Кузьменко, І. Логінова «До 180-річчя Національного медичного університету імені О.О. Богомольця»; О. Дніпренко «Українські лікарі та світ їхніх захоплень»; Л. Корнілова, Н. Мамедова «Біобібліографічне дослідження життя та діяльності реформатора системи охорони здоров'я, видатного акушера-гінеколога Георгія Єрмолайовича Рейна»; О. Корчинська, Б. Корчинський «Вивчення історії України українськими медиками при відвідуванні музейної спадщини»; Д. Назаренко «Святитель і Цілителі (до 60-ї річниці упокоєння професор В.Ф. Войно-Ясенецького)»; Т. Назаренко «Золотоноша вшановує пам'ять святого лікаря»; Б. Рогожин «Реформи національної охорони здоров'я України 1918–1932 рр.»; С. Нечаїв «Оунівець з Кіровоградщини в Чернівецькому медінституті»; О. Лоскутов, М. Бондар, Ю. Марков «Етапи історії Кафедри анестезіології та інтенсивної терапії Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика»; Ю. Мар-

ков «Троцевич Володимир Олексійович — видатний вітчизняний лікар-анестезіолог»; П. Мазур «Медична термінологія часів Української народної республіки 1917–1920 років»; В. Мойсеєнко «Українська термінологія сучасної гастроентерології та нефрології»; С. Нечаїв «Київське видання англійського медичного словника Н.Р. Мокіної»; О. Гордієнко «Історія, яка народжується зараз — гуманістичні та етичні виміри системних трансформацій»; А. Літвак «Визначення інформаційно-аналітичної функції управління»; В. Матюшина «Профілактична медицина Донеччини: досвід минулого для успішного сьогодення»; І. Омельчук «Проект «Задзеркалля душі» — дотик до незвіданого»; Я. Ганіткевич «До історії Всеукраїнської академії наук та НАНУ».

Наукова історико-термінологічна конференція ВУЛТ «30-річчя Незалежності України і Всеукраїнське Лікарське Товариство» традиційно прийняла проект резолюції, в якому постановила:

1. поставити перед органами влади України питання необхідності якнайшвидшого прийняття Закону про лікарське самоврядування;
2. відновити фах «Історія медицини» в розділі «Медичні науки»;
3. об'єднати зусилля щодо узгодження української медичної термінології на національному рівні;
4. сприяти повноцінному перекладові українською мовою 11-го перегляду Міжнародної класифікації хвороб;
5. перевидати напрацювання Історико-термінологічної комісії Всеукраїнського Лікарського Товариства та Термінологічно-глюмачний словник «Нефрологія» за редакцією Л.А. Пирога;
6. сприяти поверненню історичної назви Караваївська (на честь почесного киянина професора В.О. Караваєва) вулиці Льва Толстого.

Кінцевий варіант Резолюції конференції підписали академік Національної академії медичних наук України, Почесний Президент ВУЛТ та СФУЛТ Любомир Пиріг та голова Історико-термінологічної комісії ВУЛТ Станіслав Нечаїв.

Нехай ця скромна спроба схематично окреслити величний шлях світила української медицини та плідну діяльність у ВУЛТ та СФУЛТ, яким пан Любомир віддав не один десяток років (понад чверть століття активного президентства у ВУЛТ і СФУЛТ з 1990 до 2016 р.) і в міру своїх сил навіть у 90 років продовжував віддавати свій час, знання та досвід на посту Почесного президента обох цих організацій та члена редакційної ради часопису ВУЛТ «Українські Медичні Вісті» стане маленькою цеглинкою до його майбутнього пам'ятника. Сподіваюся, що наступні покоління пирогознавців доповнять опис його світлого образу новими сторінками.

ACTIVITIES OF L.A. PYRIH IN THE UMA AND THE WFUMA**S. V. Nechajiv**

Historical and Terminological Commission of the Ukrainian Medical Association, Archive of the World Federation of the Ukrainian Medical Associations

Summary. *In eternal memory of academician of the National Academy of Medical Sciences of Ukraine (NAM-SU), Honorary President of the Ukrainian Medical Association (UMA) and the World Federation of the Ukrainian Medical Associations (WFUMA), Member of the*

Editorial board of the scientific and practical journal of the UMA «Ukrajinsjki Medychni Visti» (“Ukrainian Medical News”) Ljubomyr Antonovych Pyrih his activities in the UMA and the WFUMA are analyzed.

Key words: *Ukrainian Medical Association, UMA, World Federation of the Ukrainian Medical Associations, WFUMA, Ljubomyr Antonovych Pyrih, pyrihologists.*

Адреса для листування:

Нечаїв Станіслав Владиславович
E-mail: nechajs@ukr.net

Отримано 19.11.2021